

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
APÁCZAI CSERE JÁNOS
PEDAGÓGIAI, HUMÁN- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI ÉS HUMÁNERŐFORRÁS-
FEJLESZTÉSI TANSZÉK

KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI EGY ÉLETÚT
TÜKRÉBEN
PAPP IMRE, SÜMEGI VÁRKAPITÁNY
SIKERTÖRTÉNETE

Konzulens:

Dr. Lanczendorfer Zsuzsanna
egyetemi docens

Szerző:

Bordignon-Binecz Márta
Kulturális mediáció MA
levelező

Szerző munkahelye: Dáka Község Önkormányzata

Szerző beosztása: közművelődési szakember

Szerző e-mail címe: bineczmarta@gmail.com

Szerző NEPTUN kódja: NUJBVO

GYŐR
2024.

A közösségfejlesztés lehetőségei egy életút tükrében - Papp Imre, sümegi várkapitány sikertörténete

Témaválasztásom indoka az volt, hogy meg szerettem volna tudni, hogyan képes egy ember ekkora „lábnyomot hagyni” maga után a Dunántúl kulturális térképén, a Somló-vidék és a Tapolcai-medence vonzáskörzetében, ezzel értéket teremtve, hagyományt őrizve, közösségeket létrehozva és fejlesztve. A vizsgált egyén oldaláról megközelítve szándékoztam foglalkozni egy sikertörténettel. Feltárni, ismertetni egy életutat, amely sokunk számára példaértékű lehet. Kutatásom során több módszert is alkalmaztam: személyiség- és életút vizsgálatot, interjú metodikát. A kutatási alanyomon - Papp Imre várkapitány úron - kívül másokkal is készítettem interjút, így például a szálloda igazgatóasszonyával, a város polgármesterével, a hotelben dolgozó alkalmazottakkal, a család barátjával. Célom az volt ezzel, hogy árnyaltabb, objektívebb, hitelesebb képet tudjak nyújtani. Dolgozatomban bemutatom azokat a programokat, és azon résztvevő közösségeket, melyek kapcsolódtak, illetve létrejöttek eme érdekes és tartalmas életpálya során, Papp Imre személyiségének és tevékenységének köszönhetően. 35 év egyéni és közösségi sikerét, kudarcát, ma is élő és múltbéli közösségeit, és a Sümeg városában zajló magasszintű kultúrát kívánom kutatásommal prezentálni.

Tartalomjegyzék	
BEVEZETÉS	1
<i>Témaválasztás indoklása</i>	1
SÜMEG VÁROS	4
<i>Sümeg város rövid története</i>	4
<i>Sümeg nevezetességei Papp Imre tevékenységének köszönhetően</i>	6
<i>A sümegi vár</i>	6
<i>Kocsi- és fegyvermúzeum</i>	9
INTERJÚK	10
<i>Interjú Papp Imre sümegi várkapitánnyal</i>	11
<i>A kezdetek</i>	11
<i>Közösségfejlesztés és kulturális élet a várban</i>	14
<i>Családi munkamegosztás</i>	16
<i>A várkapitányság, mint intézmény</i>	17
<i>A sikerhez vezető egyéni módszerek</i>	17
<i>Érdekes események, igaz történetek</i>	18
<i>Fia, ifj. Papp Imre munkássága és emléke</i>	18
<i>Napi szokások</i>	19
<i>Elismerések, díjak</i>	20
<i>Jövőbeni tervek</i>	21
<i>Interjú Böjte Éva szállodaigazgatóval</i>	22
<i>Aktuális programok, előadások, közösségek</i>	22
<i>Interjú Végh László polgármesterrel</i>	25
<i>Interjú Dr. Kovács Zoltán országgyűlési képviselővel, a Papp család barátjával</i>	25
ÖSSZEGZÉS	26
Interjúalanyok	32
Irodalom	33

BEVEZETÉS

Témaválasztás indoklása

*„Nem a legerősebb marad életben,
nem is a legokosabb,
hanem az, aki a legfogékonyabb a változásokra.”*

Charles Darwin (é.n.)

A 84-es úton haladva, Veszprém vármegyében, Sümeg városának origójában egy monumentális vár, egy impozáns, négycsillagos szálloda, lovas színház, várcsárda és egy mintagazdaság tárul elénk. Mindegyik szemet gyönyörködtető látvány. Első benyomásként bizonyára ilyen fogalmak jutnak eszünkbe, mint pompa, szépség, gazdagság, dicsőség. Kívülről szemlélve nem látjuk azt a sok munkát, időráfordítást, energiát, temérdek lemondást és küzdelmet, ami ezen remekművek megteremtéséhez kellett és vezetett.

Olyan témával akartam foglalkozni dolgozatomban, ami sokrétű, egyedi és a saját kutatómunkám által fedezem fel minden kis titkát és szépségét. Tapolcán születtem, ott töltöttem a gyerekkoromat, miközben sokszor kerékpároztam át Sümegre, hogy feltöltődjek – az akkor még elhanyagolt állapotban lévő – vár tövében. Később láttam ennek a komplexumnak rohamos fejlődését. Tudni akartam, hogy lehet egy kis büfé tulajdonosából szállodamogul várkapitánnyá válni, hogyan lehet évek alatt ilyen mértékben értéket és hagyományt teremteni? Hogyan képes egy ember ekkora lábnyomot hagyni maga után a Dunántúl térképén? Egyedi alkotást van szándékomban írni, ami nemcsak a nagyságot, hanem a kudarcokat is mutatja egyben. Amely betekintést enged a kulisszák mögé, a mosoly mellett a könnyes arcokat is megmutatva. A duzzadó pénztárca mellett a kölcsönkért forintokat is említve. Az álmnyaralások mellett a kezdeti közös, olcsó ebédeket is demonstrálva. Nagyban segítette kutatásom és a gyűjtés menetét, megbízhatóságát, hogy egy őszinte, bensőséges kapcsolat alakult ki közöttünk a többszöri interjúk során. Rolf Wilhelm Brednich (1982) az életrajzi módszer alkalmazása kapcsán így ír erről: „Az életrajzi módszer alkalmazásához mindenképpen szükséges az, hogy a kutató és beszélgetőpartnere közt egyfajta bizalmas viszony alakuljon ki.” „...sikerült a kutatónak olyan szituációt teremteni, amely biztosítja az elbeszélő gátlások nélküli megnyilatkozását, de egyszersmind (saját környezetében, ismerős hallgatóság előtt)

lehetetlenné teszi a szerepjátszást, az események megmásítását is” (Brednich, 1982, p. 69).

Köszönöm a Várkapitány Úrnak, hogy teljes mellszélességgel mellettem állt, minden kérdésemre kellő őszinteséggel és humorral válaszolt, hogy egy tényleg igaz, az életútját hűen tükröző mű születhessen. Módszerként az egyéniségvizsgálatot és interjú metodikát alkalmaztam. A szakirodalmak mellett folyóiratokban is kutakodtam az elmesélt témákkal kapcsolatban. Összesen 12 fővel készítettem interjút. Kutatási alany- és témaválasztásom oka többek között az volt, hogy fő interjúalanyom gazdag élettapasztalattal és életúttal rendelkezik. Magánvállalkozásai vannak, közéleti szereplései a lokális és nemzeti identitástudat vonatkozásában is jelentősek. Úgy vélem, Papp Imre várkapitányra is igaz az a megállapítás, hogy minél tehetségesebb az élettörténetet előadó elbeszélő, annál dúsabb szövetű, általánosabb érvényű az életrajza. Figyelemreméltó életének sokszínűsége, életművének tájegységbeli elhelyezkedése, mert Sümeg, mint földrajzi régió, Magyarország egyik gyöngyszemének számít. Kutatásom célja nem utolsósorban az is, hogy bővíteni, árnyalni kívánom a sümegi várról és környékéről kialakult képet. Egy újabb adalékkal szeretném kielégíteni azok tudásvágyát, akik a vár üzemeltetéséről, mostani kultúrképének kialakulásáról többet szeretnének megtudni. Tanulságosnak tartom ezt az életrajzot, mely hagyományozó, alkotó és közvetítő szerepet is képvisel a honi kultúrában.

Charles Darwin fenti idézete jutott eszembe Papp Imre várkapitány úr életútjának megismerése során. Eme vállalkozó sikertörténetét szeretném bemutatni a következő oldalakon. Aki minden helyzetben megfelelően akklimatizálódott, minden változásban megtalálta a leghatékonyabb megoldást. Ez az ő sikerének titka.

Több írás is született már a vár történetéről, akár Buzás (2023) vagy Körösi (2001) tanulmányaiban is olvashatunk róla. Számos diák írta diplomamunkáját a témában, többek között turisztikai, marketing, sport és minőségbiztosítás tárgykörökben. Ezen dolgozatok szerzőit és tematikáját a Mellékletek fájl 8. számú mellékletében rögzítettem. Olvashatunk ezekben a dolgozatokban a szálloda gasztronómiai- vagy vendéglátói oldaláról, közgazdasági adatairól. Engem az emberi oldala érdekelt. Az ember, aki megálmodta, kitalálta, sikerre vitte. Aki kultúrát teremtett, közösséget épít(ett) több évtizeden át. Fellapozhattam volna pár enciklopédiát a könyvtárban, idézhettem volna számos hasznos információt az internetről; én mégis inkább a saját kutatásom eredményeit akarom megismertetni az olvasóval.

Papp Imre várkapitány úr jellemére és emberi magatartására Thomas Carlyle (é. n.) szavai illenek a legjobban, mely szerint: „Egy nagy ember nagysága abban mutatkozik meg, ahogy a kis emberekkel bánik.” <https://citatum.hu/idezet/14794>. (2024. 08. 12. 12:03.)

Egy férfi, aki naggyá vált azzal, ahogy egy város kultúráját, egy közösség összetartását, egy hagyomány továbbgondolását teremtette meg, de a növekedés ellenére ember tudott maradni. Ember éppúgy a családtagjai, a barátai, az alkalmazottai, mint a nagyközönség iránt. Tisztelettudóan beszél a felsőbb tízezerrel, de lehajol a „kis emberekhez” is. Ez az ő emberi nagysága. Az igazi nagyság jele az alázat mélysége. „Akiben van tehetség, köteles azt kiművelni a legfelsőbb fokig, hogy embertársainak mennél nagyobb hasznára lehessen. Mert minden ember annyit ér, amennyit embertársainak használni, hazájának szolgálni tud. Az igazi művészet az emberiség emelkedésének egyik leghatalmasabb eszköze, s aki azt minél több embernek hozzáférhetővé teszi, az emberiség jótévője!” – mondta Kodály Zoltán. <https://digit.kjmk.hu/jeles-szemelyek/>. (2024. 08. 12. 10:41.)

SÜMEG VÁROS

Sümeg város rövid története

„Akinak csak egyszer is alkalma volt Sümeget - akár ábrázolásban - látnia, annak bizonyosan az az első és maradandó benyomása, hogy Sümegnek történelmi atmoszférája van.” - írta Pusztai Ferenc 1988. június 26-án, Dr. Högyész László Sümeg évszázadai című könyvének ajánlásaként (Högyész, 1989, p. 7). Papp Imre élettörténetét és a sümegi vár fejlődését kutatva, a város utcáin sétálva meg is tekinthettem kívülről Högyész László szülőházát, melynek felújítási munkálatait és költségeit a várkapitány úr támogatja.

Sümeg városa a Keszthelyi-hegység és a Sümegi-hegyvidék tág völgyében, Veszprém vármegye nyugati részén fekszik. Különösen vonzóvá és változatossá teszi ezt a vidéket a váltakozó hegyek, völgyek, dombok, lankák, erdők, mezők, szőlőskertek sokasága (Högyész, 1989).

Véleményem szerint a legszebb, leghangulatosabb dunántúli kisvárosok egyike. Sümeg neve a nyelvészek szerint a „som” növénynevből származik (Csorba, 1997). A várost a várhoz kapcsolódó fal övezte, de ennek kevés része maradt meg (Tóth, 2014).

Íme egy rövid áttekintés Sümeg történelméről a kezdetektől napjainkig:

Sümeg területe már az őskorban is lakott volt, amit a környéken talált régészeti leletek is bizonyítanak. A római korban is fontos helyszín lehetett, mert közel helyezkedik el a Sopianae (Pécs) és Óbuda közötti római utakhoz. Sümeg nevét először egy 1292-es oklevél említi. A 13. században épült a város legismertebb látványossága, a sümegi vár, melyet valószínűleg IV. Béla király építtetett a tatárjárás után a környék védelmére. A vár központi szerepet játszott a térségben, és több száz éven át királyi birtok volt. A 16-17. században Sümeg is szenvedett a török hódoltság alatt. A vár többször is gazdát cserélt, de végül a magyar csapatoknak sikerült visszafoglalniuk. A vár a török időkben fontos védelmi vonal része volt, de a hódoltság végén erősen megrongálódott. A török hódítás idején - 1544-ben - Sümeg fontos végvár volt, amely megállította a török előrenyomulást a térségben. A város többször is török kézre került, de a keresztény hadak végül visszafoglalták. Az 1500-as években a vár és környéke a veszprémi püspökök birtokába került, akik jelentősen megerősítették a várat.

A Bocskai szabadságharc idején történeteikről Nagy László (1961) könyvében így ír erről:

„[...] hadieseményei A májusi hadműveletek bevezetője Sümeg várának elfoglalása volt amit tulajdonképpen [...] 16 lovasa útnak indult Zalaszentgrótról Sümeg felé Horváth Bálint hadnagy vezetésével [...] fortélyos csellel akarta kézre keríteni Sümeget Felfogadott néhány hajdút akik amikor [...] hogy ettől a pillanattól kezdve Sümeg vára Hagymássy Kristófé mely bejelentést [...]” (Nagy, 1961, p. 279.)

A törökök kiűzése után, 1703. és 1711. között a Rákóczi-szabadságharc során Sümeg többször is gazdát cserélt. A harcok és a pusztítások ellenére a 18. században jelentős újjáépítési munkák kezdődtek. A veszprémi püspökök nagy szerepet játszottak a város fejlesztésében. A barokk korszakban számos építészeti emlék épült, köztük a Püspöki Palota, a ferences templom és kolostor, valamint a Kálvária-domb. A plébániatemplom mennyezetfreskói méltán híresek. Franz Anton Maulbertsch (1724-1796) alkotása.

A két világháború idején a város számos megpróbáltatáson ment keresztül, de a háborúk után gyorsan talpra állt. Az 1960-as években megkezdődött a vár felújítása, amely napjainkban is Sümeg legnagyobb turiszt látványossága. A 20. század elején Sümeg tovább fejlődött, de a két világháború és az 1956-os forradalom idején a város is megszenvedte a történelmi eseményeket. A szocialista korszakban ipari fejlesztések is történtek, de a város megőrizte történelmi arculatát. Sümeg ma is híres történelmi látnivalóiról, kulturális programjairól és a várban tartott lovagi tornákról. A város modern fejlődése a turizmusra és a kulturális örökség megőrzésére épül. Sümeg gazdag történelme - középkori várától a barokk korszakon át - és jól megőrzött középkori vára miatt kedvelt célpont a történelem és a kultúra iránt érdeklődők számára, emellett a Balaton-felvidék egyik legszebb települése.

Sümeg nevezetességei Papp Imre tevékenységének köszönhetően

A sümegi vár

„A felhőben merőn ott áll A sümegi vár foka;" Kisfaludy Sándor (1801), a Balaton-vidék várainak regéit versbe foglaló költő, a sümegi vár aljában épült kényelmes kúriájában, a kandalló mellett pipázgatva vetette papírra örökbecsű remekműveit. A regékben többször említi Sümeg várát. A fenti idézet is egyik versének részlete.

Több hagyomány is kering a vár történetéről. Egyik múlt századi teória szerint Sümeg vára Koppány vezér idején, Szent István uralkodása alatt már állt. Más monda azt regéli, templomos lovagok építették, sőt, IV. Béla király a tatárok elől menekülve egy ideig itt húzódott meg. Ezen legendákat a régészeti-történeti kutatások megcáfolták. A kutatások alapján a 13. század második felében épülhetett a kúria, a veszprémi püspökök birtokközpontjaként és menedékhelyeként. A vár elsősorban, mint birtokközpont játszott szerepet. A meredek sziklák magasló erőd a Balaton-felvidék legnagyobb és legjobb állapotban fennmaradt romvára. Veszprém török kézre kerülése után a veszprémi püspök székhelye 200 évre a sümegi vár lett. A törökök Sümeget többször is bevették, de a masszív fellegárat meg sem próbálták elfoglalni. A császáriak kezébe árulás útján került, majd négy évvel később egy hadgyakorlaton tűzvész pusztította el. Régészeti feltárások itt az 1960-as években kezdődtek el, ahogy azt Fucskár & Fucskár (2015) is említi. Évtizedek óta tart erődítményeinek, épületeinek kutatása, helyreállítása és rekonstrukciója. Mint ahogy a Kárpát-medence örökségturisztikai atlasza (2014) is állítja, a Dunántúl egyik legnépszerűbb idegenforgalmi központjává vált.

Navracsics Tibor országgyűlési képviselő, területfejlesztési miniszter 2023-ban, egy köszöntő beszédében úgy fogalmazott, e vár a Tenkes kapitánya romantikáját hozza el nekünk ide a Dunántúlra. Míg 1989-ben 5000 fő volt a sümegi vár látogatottsága évente, ez 2000-ben 150000 főre növekedett a vár rekonstrukciója által. Ezt Miklósi (2005) is megerősíti.

A sümegi várról való feljegyzések közül a legfrissebb talán Kocsis Noémi (2022) Bakancslista című könyvéből olvasható:

„Sümeg várát a 13. században kezdték építeni, ám fél évezreddel később lényegében rommá vált, és a környéken lakók elkezdtek elhordani köveit a saját építkezéseikhez. A két dátum között természetesen igen sok minden történt: 1440 nyarán például támadás

érte, majd a sorozatos várnagyváltások során többször építették, bővítették. De bőven kijutott a rosszból is: a vármagot adó magas, vastag falú lakótoronyból csak az alsó szint maradt meg, amikor az öregtoronyban őrzött lőporkészlettel együtt 1562-ben a vár is majdnem a levegőbe repült egy hatalmas robbanásban. Bár ekkor a romlásokat uralkodói támogatásból még ki tudták javítani, 1722-re romos, kiürített várként számolnak be róla a krónikák. Szisztematikus helyreállítása 1954-ben kezdődött, és a Nemzeti Kastély- és Várprogramon belül még 2022 elején is folyt. E ma is impozáns várunk az ország egyik legszebb középkori erődjé, számos kiállítással és programmal. A középkori vár életet bemutató helyiségek - például püspöki lakószoba, börtönkiállítás, bogárnárműhely, várkapolna, fegyvertár, rózsakert - mellett a várkapitány saját fegyver- és kocsigyűjteményének darabjait is megismerheted.” (Kocsis, 2022, p. 174).

Dolgozatom készítése során mindvégig alapvető szempont volt, hogy minden kulturális rendezvényt, illetve helyszínt jómagam személyesen is bejárjak, minden műsort közvetlen közlőről nézzek és hallgassak, és a kompetens személyekkel személyesen beszéljek. Érezni akartam a tér és a közeg atmoszféráját, az emberre való ráhatását. Megtapasztalni is akartam, nemcsak írni róla. Egy rendkívül érdekes, sokrétű szakmai vartúra vezetés után sikerült meginterjúvolnom Vigh Tímeát, akivel a várban beszélgettem. Vigh Tímea történész és egyben vartúra vezető. Többen is vezetnek túrákat a várban, ő a kibővített, történelmi, szakmai vezetést vállalta magára. Közel két órán keresztül mesél a várról, a történelméről és a történetéről. Nemcsak a történelmi részletekbe enged betekintést, a Papp család szerepét is taglalja ennek megvalósításában. A Nemzeti Emlékezetpedagógiai Program (NEP) indulásában vesz részt, melybe a sümegi várat is bevették tavaly ősszel. Ő készített erről egy vázlatot, hogy nemzeti történelmi emlékhellyé legyen nyilvánítva a Nemzeti Kastélyprogram és Nemzeti Várprogramban. Bővebben erről Koppány András (2022) ír: A Sümeg vár építés-, átépítés-, pusztulás- és helyreállítás története és a Nemzeti Várprogram keretében megvalósított rekonstrukciós helyreállítása című tanulmányában. Motiválva ezzel a programmal a gyermekeket arra, hogy látogassák országunk összművészeti, össznemzeti kincseit. 39 műemlék, 20 kastély, 19 vár szerepel a programban, amit a magyar állam újját(ott) fel.

Mitől történelmi emlékhely Sümeg? Három tényezőt tartott jelentőségteljesnek:

- Szent László hermáját, ezt a szent ereklyét itt őrizték évekig,
- a felvonóhíd működés közbeni bemutatását, korhű állapotának prezentálását,
- a vár utóéletét, mely nagyon fontos emlékezetpedagógiai szempontból.

A programok fő perspektívája a Nemzeti Oktatóprogrammal megegyezően, hogy minél több gyermek látogathasson el, ismerhesse meg az emlékhelyeket, Magyarország történelmét, nemzeti emlékezetét és identitását. A program a történelmi témákat interaktív módon közelíti meg, ezáltal olyan élményeket nyújt a tanulók számára, amelyek során átélhetik, felfedezhetik Magyarország történelmét és kulturális örökségét.

A sümegi várban kápolna is található, melyben ifj. Papp Imre emlékére emlékhelyet alakítottak ki.

Kocsi- és fegyvermúzeum

„A múlt megbecsülésén épül a jelen” - Gróf Széchenyi István eszméit tovább gondolva, a múlt megbecsülésének szellemében alakította és gyarapította Papp Imre saját lovaskocsi- és fegyvergyűjteményét. A múzeum 2011 nyarán nyitotta kapuit. A kétszintes kiállítóteremben mind a magasabb társadalmi státuszú (orvosok, grófok, képviselők) emberek, mind a közemberek kocsijait és szekereit is megtekintheti az ide látogató.

Mint köztudott, maga a „kocsi” szó a Komárom-Esztergom megyei Kocs község nevéből ered, ahol az első igazi kocsi-műhely működött. Mátyás király idején a Budáról Győrön át Bécsbe vezető postakocsi vonal egyik jelentős pihenő- és feltöltőállomása volt ez a kis település. Így indult meg az ún. „kocsi-i szekér” diadalmenete. Papp Imre gyűjteménytárában többek között hintók, konflisok, kupék sokaságából láthatunk egyedi válogatást. Ezeknek a kocsiknak mind-mind történetük van.
<https://www.programturizmus.hu/ajanlat-kocsimuzeum-sumeg.html>. (2024. 08. 14.)

A bejáratnál a múlt korok lovagjai és fegyvereik találhatók. Szemben egy új hintó áll, ez az egy mementóként maradt fenn, több mint százéves. A többit Ausztriából hozták be egy restaurátornak, ám mivel nagyon sokba került volna a felújítás, a várkapitány úr vásárolta meg őket, minden itt kiállított hintó és lovaskocsi a saját tulajdona. Ezekről a járművekről készítettem fotókat is.

Kocsis Noémi 2022-ben megjelent könyvében említést tesz eme múzeumról is:

„A kocsi világsikere egyébként éppen hazánkból, a Komárom-Esztergom vármegyei Kocs községből ered, ahol az első kocsigyártó műhely létesült. A sümegi vár gyűjteményében az egyes kocsitípusok mesélő múltja is feltárul, hiszen van itt talyiga, amellyel az orosz frontról szökött haza egy bátor tanár, vagy szánkó, amellyel a régmúlt kis úrfiai és kisasszonyai siklottak le egy havas domboldalról.” (Kocsis, 2022, p. 174).

Fentiekén kívül számos folyóiratban is szerepel ez a látványosság:

Szederkényi, 2003, p. 459 in *Heti Válasz*, valamint Sz. n., 2004, p. 505 in *Magyar Demokrata*.

INTERJÚK

Úgy éreztem, az tükrözi és alkotja a legőszintébb képet erről az egész történetről, ha bizonyos szereplőket személy szerint kérdezek meg. Lehetőséget adva nekik, hogy saját szavaikkal mondják el élményeiket, kudarcaikat, megküzdéseiket, feladataikat ezért a nemes ügyért. A történet emberi oldalának bemutatása szempontjából fontos volt a személyes találkozás. Ezen okból választottam az interjút, mint vizsgálati módszert. A későbbiekben, amikor valamilyen részlet a diplomamunka megírása során kérdéses volt, telefonon egyeztettem a megkérdezettekkel. Ortutay Gyula (1981) szerint „a gyűjtőnek, ha jó munkát akar végezni..., otthon kell lennie a kutatott közösségben, együtt kell élnie azzal.” (Ortutay, 1981, p. 125).

Az interjút Papp Imre sümegi várkapitány úrral és a többi interjúalannyal több alkalommal készítettem. 2023 decemberében tárgyaltunk először, 2024. január 16-án kezdtük el a közös munkát. Kutatásom során többször jártam kutatási alanyom irodájában, munkahelyeinek valamelyikén, bármikor megérkeztem, már ismerősként, mondhatni barátként fogadtak, szinte otthon éreztem magam. Fokozottan figyeltem arra - ahogy Brednich (1982) javasolja – hogy „az interjúpartnernek lehetőséget kell adni arra, hogy a számára megszokott nyelven, megszokott környezetében, külső személy beleszólása nélkül nyilatkozhasson meg magáról és beszélhessen el történeteket”. A sikertörténet írása közben nagy segítség volt az is, hogy a gyűjtésem idejét és gyakoriságát nem gátolta semmi, bármikor zavarhattam a beszélgetőtársamat. Annak elkerülése végett, hogy elfogultsággal, szubjektivitással vádolhatnának, dokumentumok (úgynevezett personal documents), illetve a másokkal készített interjúk egymás melletti közlésével szeretném kivédeni ezt. Az elemzéshez családi dokumentumokat, fényképeket, újságcikkeket is felhasználtam. Az anyaggyűjtést 2024. szeptember 24-én zártam le. Összesen tizenkettő fővel rögzítettem beszélgetést, közel tíz órányi hanganyagot. Az interjúalanyokat Papp Imre életútjának menete alapján választottam ki: családtagok, barát, alkalmazottak, külső megfigyelő. A főszereplő, Papp Imre várkapitány mellett a szállodaigazgató asszonyt, hét szállodai dolgozót, a polgármester urat és egy barátot is megkértem, személyes interjú keretein belül mondják el észrevételeiket a témában. Az interjúk teljes, szó szerinti tartalmát - a nagy terjedelemre való tekintettel - a Mellékletek című fájl 1. számú mellékletében közöltem.

Interjú Papp Imre sümegi várkapitánnyal

A kezdetek

Először természetesen Papp Imre sümegi várkapitányt kérdeztem a kezdetekről, családjáról, feleségével való megismerkedéséről. Papp Imre 1950. január 1-jén, egy kerek évtized első napján született. Ahogy ilyenkor éjfél után a Himnusz, úgy volt neki kötelező a tanulás mellett az otthoni teendők elvégzése is. Legidősebb fivérként rá több feladat hárult. Miközben a testvérek cseperedtek - öt fiú és egy lány - kialakult a családi hierarchia: Imréé volt a vezető pozíció, mely az évek során végig meg is maradt. Ezen szerepét mindvégig tisztelet övezte. Testvérei elfogadták őt nagy „vezérként”.

Elmesélte, hogy bár nagyon szegény családban, de nagy szeretetben nőtt fel. Édesapja nyomdokaiba lépve villanyszerelőnek tanult. Édesanyja természetesen - a hat gyermek mellett - otthon sürgött-forgott háztartásbeliként. Imre több tudásra tartott igényt: mindig jó, mindig jobb szakember akart lenni. Eleinte a ház körüli teendők és a nagy család miatt nem tudott gimnáziumba jelentkezni, így később Budapesten egy technikumban tanult tovább.

1972 szeptemberében a fővárosban, a villamoson ismerte meg Banai Krisztinát, akit három hónap elteltével feleségül vett. Az első öt évben hitvese szüleinél, Pilisborosjenőn éltek, majd később Budapestre költöztek. Imre ekkor már a VIV - Villanyszerelő Ipari Vállalat - magas beosztású, vezető szerelőjeként dolgozott. Neje magyar- ének szakos pedagógus volt. Az évek során megszülettek gyermekeik: Krisztina, Imre és Angelika. Imre újonnan épülő osztrák szállodák művezetésével foglalkozott. Közben a Gazdasági Munkaközösségnél - GMK - is tevékenykedett. Láta, hogy a metrónál büféket építettek, úgy gondolta, ez jó koncepció, készítenek maguknak is egyet. A sümegi büfé ötlete is ennek kapcsán ötlött fel benne:

„Mivel a fővárosban már nem volt erre szabadhely, eszembe jutott a sümegi vár: jó ötlet ott egy büfét üzemeltetni. A feleségem pedagógusként nyáron ráér ott dolgozni, és a Sümegen élő testvéreimre is számíthatok ez ügyben. Bár láttam, hogy a vár romos, balesetveszélyes, nagyon le van pusztulva, és felmerült a kérdés, hogy a befektetett pénz egyáltalán visszajön-e, de belevágtunk.”

Egy budapesti garázsban szétszerelhető állapotú büfépavilont építettek, majd engedélyhez folyamodtak, és bár az építési osztályvezető szóban engedélyt adott nekik, a tanácselnök később ezt nem engedélyezte:

„Ezen szavakkal közölte velünk: »A sümegi várban eddig sem volt és ezután sem lesz büfé pavilon.« Arra hivatkozott, a részek leesnek a falról, erre azt mondtuk, akkor nem árulunk alkoholt. Az volt a problémája, hogy eldobálják a poharakat, erre azt válaszoltuk, műanyag poharakat használunk. Később a szemetelést jelölte meg zavaró tényezőként, arra megoldásként megígértük, hogy összeszedjük azt. Míg ő a kifogásokra, mi a megoldása törekedtünk. Pár napra rá Szijjártó István tanácsstag, orvos ismerősünk telefonált, aki azt javasolta, egy évre kapjuk meg próbaidőre. Palacsintát, hamburgert, hot-dogot, üdítőt árultunk. Híre ment, hogy milyen jó a várban a palacsinta. Az öcsém - miközben vitte a büfét - kőművesként javította a falakat, visszaépítette a lépcsőket. Fokozatosan renoválta a várat.”

Két évvel később telefonon értesítették, hogy a várat bezárták, ugyanis az üzemeltetése - melyet a Megyei Idegenforgalmi Hivatal végzett - folyamatosan veszteséges volt, mivel inkább a Balaton parti kempingek felvirágoztatása volt a cél. Az új tanácselnök jelezte, hogy van egy privát üzemeltető jelölt, akivel 1989-ben találkoztak is. Az úriember először azt mondta, neki nem kell a büfé, majd tízszer annyi bérleti díjat akart kérni érte; sőt rá akarta venni Papp Imrét arra, hogy vegyen fel kölcsönt, amire a háza lenne a fedezet.

Imrének mindig fontos volt a vár utóélete, hisz ide köti a gyerekkora.

„Igen, mindig fájt, amikor évről évre láttam a vár pusztulását. Gyerekkoromban itt játszottam. Feleségem szokta viccesen mondani, hogy amit gyerekként legurítottam köveket, azt most visszaépítem a várba. Gyermekeként itt csatákat vívtunk, sok szép emlék köt ide.”

Több sajtóban is megjelent Papp Imre életrajza, gyerekkorának emlékei:

Muray, in Magyar Nemzet, 2003a, Muray, in Magyar Nemzet, 2003b, Sz. n., in Napló, 2014.

Mikor arról érdeklődtem, milyen látvány fogadta őket először a várban, nem túl kellemes képet írt le:

„Mindenütt szemét, építési hulladék, emberi ürülék borította az egész várat. Az öregtorony, kaputorony, kápolna tetejéről a palafedés nagy részét letépte a szél, a köves bástya tetőszerkezetét félig ledöntötte a vároldalba. A középkori konyha, a sütőház, a kovácsműhely felett lévő védtetőkről a szél levitte a cserepeket. A palotaszárny rekonstruált falai leomlottak. A belső kaputorony gyönyörű boltíve az összeomlás szélén állt, a farkasverem, a kút, a ciszterna tele volt szórva építési hulladékkal. A mintegy 4000 m³ kőfal nagy része omladozó állapotban volt, a gyilokjárók, védőkorlátok leszakadtak.”

Számba vették a tennivalókat és hozzáláttak a feladatokhoz: az építőanyagok felszállításához a várba, a gépek, szerszámok beszerzéséhez. Felesége a gyermekeivel a nyári szünetben, Sümegen élő testvérei és rokonai pedig egész évben csatlakoztak hozzájuk. Volt közöttük kőműves, villanyszerelő, lakatos. Fizetést az első időkben természetesen senki sem kapott.

„1989 márciusában megszületett a döntés: először egy év próbaüzem volt, utána tíz éves szerződéseket kötöttünk. A szerződés aláírását követően átvettük a kulcsokat, majd feleségemmel, Krisztinával felmentünk a várba, megálltunk a várudvar közepén és ezt mondtuk egymásnak: Na! Most mutassuk meg, mit tudunk! “

Fenti történetről folyóirat és könyv is tesz utalást:

„...ma Magyarországon a menedzselt attrakciók döntő többsége állami vagy önkormányzati tulajdonban és működtetésben van. A magánvállalkozásnak működtetésre kiadott attrakció ritka, mint a fehér holló (ebbe a csoportba tartozik például a sümegi vár).” (Puczkó & Rácz, 2017, p. 4). Varga Attila is írt a témáról. Varga, in Magyar Nemzet, 2014.

Anyagilag ez kezdetben nem volt ideális, próbáltak spórolni, például mindig valamelyik családtag főzött. A bevételt visszafogták a vállalkozásba. 1989. május 1-jétől volt az egyéves próbaidő, utána pedig javaslatot tettek arra, hogy tíz, majd húsz éves szerződést kössenek. Vállalták a tetők és falak javítását, az volt a céljuk, hogy minél gyorsabban megmentse a vár falait. 2009 márciusában már a második 20 éves szerződést írták alá.

A kilencvenes évek elején, amikor ezt az egészet elkezdték, nyáron, három gyermekével és feleségével a várban laktak. Öt évig, 1990. és 1995. között nyaranta. A kaputoronyban alakítottak ki egy lakást maguknak. Télen pedig Budapesten voltak.

Természetesen mind a felnőtteknek, mind a gyerekeknek hatalmas élmény volt a várban lakni.

Közösségfejlesztés és kulturális élet a várban

Kérdésekre, hogy hogyan lendült be a várban az élet, az alábbi választ kaptam:

„Vállalkozásunknak gyorsan híre ment az egész országban. Az első újságcikket a Veszprém megyei Napló egyik munkatársa írta rólunk, melynek az „Új várkapitány Sümegen" címet adták” (Nagy Péter János, 1989, p. 6).

A cikk olvasásán fellelkesülve több magyarországi önkormányzati üzemeltetésben lévő vár polgármesterei kerestek fel bennünket, hogy hasonlóképpen a sümegihez újítsuk és lendítsük fel az ő váraikat is. Cseszneknek, Szigligetnek, stb. nemet mondtunk, de a nagyvázsonyi várat tíz évre szóló szerződésben magunkra vállaltuk. Ez szintén hasonló romos állapotban volt, mint a sümegi vár. Érdekes volt az emberek számára, de nem jött sok vendég. A Balaton környéki utazási irodákat kerestük fel: küldjenek hozzánk vendégeket. Ott az egyik hölgy azt mondta: »drága Papp úr, a puszta falak senkit nem érdekelnek. Csináljanak valamilyen programot, lehetőleg lovas programokat«.

Először a póni lovaglást és az íjászkodást vették a repertoárba. A lovagi bemutató kifejlesztése úgy kezdődött, hogy fiatal segédmunkásokat vettek fel, akik kiváló lovas szakemberek is voltak. Kettőjüket Papp Imre megkérte, hogy harcoljanak egymás ellen. Elvitte őket Visegrádra is, ahol gyalogos játékokat mutattak be. Azt mondták, ez kivitelezhető lóháton is. A lovasbemutató tematikája érdekesen kezdődött:

„Életünk nem csak lépéskényszerekből, hanem véletlenekből is áll. Felkeresett bennünket Németországból Rhédey Gábor úr, aki a XV. századi Rhédey Ferenc várkapitány leszármazottja volt. Tőle kaptunk ajándékba egy kis könyvet, mely az ő őseinek, Rédey Ferenc várkapitánynak az életéről, szerelmi történetéről szól. A sümegi várkapitány 1544-ben török fogságba került, majd hat év után a török szultán lányának, Zulejkának a segítségével megszöktek, egérutat nyertek, és megérkeztek a sümegi várba.”

Később többféle lovas produkció is szerepelt a repertoárban. Különböző bemutatók:

- középkori lovagi torna,

- lovas karusszel: «régen» körhintá; síkesztergagép. Német vendégszó (Karussell) a francia carrousel ('lovasparádé') nyomán, amely a vitatott eredetű olasz carozello átvétele (Magyar Etimológiai Szótár, 2024),
- lovas-íjász bemutatók,
- díjlovaglók bemutatkozása,
- fogathajtás, /egy neves folyóiratban is írtak erről: (S. P. in Magyar Nemzet, 1992)/
- lovas ügyességi versenyek,
- lóerők versenye,
- boszorkánylovaglás,
- Magyar Kaszkadőr Szövetség lovasbemutatói. (Sámel in Zalai Hírlap, 1995).

Amikor a várban szerveződött kiállításokról kérdeztem a várkapitány urat, elmesélte, hogy az első év után - miután felújították a helyiségeket - Korsós László, a Hadtörténeti Múzeum igazgatója ajándékozott nekik kiállítási anyagokat. Állandó kiállításaik lettek: nemzetközi szablya kiállítás, utazókocsi- és hintókiállítás, festőművészek kiállításai a Galériában, magyar képzőművészek és népművészek vására a Mesterségek utcájában, néprajzi eszközök gyűjteménye. Intézményesített Várszínház volt ott. Nyaranta több alkalommal jöttek neves színészek. A veszprémi Petőfi Színház több darabot mutatott be:

- Képzelt Riport egy amerikai popfesztiválról,
- Sobri Jóska, a bakonyi betyár,
- Jézus Passió,
- Paraszt biblia,
- Jézus Krisztus szupersztár.

Ezenkívül más zenei produkciók: koncertek, hangversenyek, népi zenekarok előadásai, reneszánsz együttesek fellépései.

A várjátékokat - lásd bővebben: Sz. n. in Szabad Föld, 2014 - öt évig tudták szervezni. Volt olyan, hogy az egész várfalon nézők voltak. A várudvar volt a színpad. Tüzérségi támadás imitálása is történt. A szereplőket később már nem voltak képesek fizetni a nagy létszám miatt. Azt találták ki, hogy konyhát építenek és főúri vacsorákat szerveznek. Ezt

a vendéglátást először a várban kezdték. Így már 1995-től nem volt veszteséges a vállalkozás. Addig testvéreiktől, rokonaiktól kértek kölcsön vagy - a tetők rendbetételéhez - banki hitelért folyamodtak.

„A lovagi vacsora nagyon jó ötletnek bizonyult. Nappal várat építettünk, este lovagi tornát vezényeltünk le, éjjel pedig plakátokat ragasztottunk, hogy híret vigyünk a rendezvényeknek.”

Ezután, a négycsillagos szálloda ötlete ismét lépéskényszerek sorozata volt. A lovagi tornákon szereplő lovaknak istállóra volt szükségük, amit csak olyan területre lehetett megépíteni, amelyen motel konstruálása volt megszabva. Felépítettek az istállók fölé egy 29 szobás panziót. Ennek építkezése 30 évvel ezelőtt, 1994-ben vette kezdetét. Ezen időszakról képek a Melléklet fájl 21. számú mellékletében találhatók. Ez egy háromcsillagos építmény volt, amely 1995. május 1-jétől 2005-ig üzemelt. Miután a wellness szállók igénye Magyarországra is begyűrűzött, ez már kevésnek bizonyult. Pályázat által bővítették ezt, így lett egy 80 szobás négycsillagos szálloda belőle 2005-ben.

Családi munkamegosztás

A vállalkozásokban az egész család részt vesz. A birodalmat három részre osztották. A sümegi várat a nagyobbik lánya, Krisztina és férje igazgatja. A második terület a várbirtok, amely áll a szállodából, a várcsárdából, a téli- és nyári lovas színházból, illetve a lovas részlegből. Ehhez tartozik az a terület is, ami a csárdát összeköti a szállodával. Ez a vár körül terül el. Néhai fia felesége, Böjte Éva és Papp Imre tartja felügyelete alatt ezen részeket. Az egészhez tartozik egy mintagazdaság, amely hatvan hektár földön terül el. Bővebben erről: Sz. n., in Szabad Föld, 2014. Ennek irányítása kisebbik lánya, Angelika, és férje feladata. A mintagazdaság a vártól körülbelül két kilométerre található. Ez a gazdaság 2005 óta működik egy lenyűgöző tóparton, ahol sertések és mangalicák mellett lovak is legelésznek. Fontosnak tartják a tulajdonosok a füstölést, pácolást, tehát hagyományos eljárások alkalmazását kézműves termékeik elkészítéséhez. A szálloda éttermébe is eme háttérgazdaságból kerülnek ki az alapanyagok, amelyek a szálloda drinkbárjában meg is vásárolhatók.

Azt is megtudtam, hogy nagyobbik lánya, Krisztina korábban a nagyvázsonyi Kinizsi vár vezetésével foglalkozott. 1995. és 2005. között. Tíz év után az önkormányzat

azt mondta, nem hosszabbítanak szerződést, mert ezt már ők is képesek így ellátni. Krisztina így - aki vendéglátást és idegenforgalmat tanult - a már említett mintagazdaságot vihette tovább.

A várkapitányság, mint intézmény

A kulturális turizmus sokszínűsége című könyvben is említést tesznek a várkapitányságról:

„A Veszprém Megyei Várak Egyesülete a Pecsétgyűjtős Kalauzból nőtt ki. Hétpecsétés Vártúrák elnevezéssel 2009. márciusi kezdettel pecsétgyűjtős túrajáték indult. A játék lényege, hogy az erre a célra árusított Hétpecsétés Vártúrák 1. Pecsétgyűjtős Kalauzba három éven belül össze kell gyűjteni a megadott hét Veszprém megyei vár: Csesznek, Csobánc, Nagyvázsony, Somló, Sümeg, Szigliget és Várpalota várainak pecsétjét! A hiánytalanul teljesítők részt vehetnek az évente megrendezendő sorsoláson, melyen értékes díjakat nyerhetnek. A Veszprém megyében található, és a Magyar Állam elidegeníthetetlen tulajdonában lévő várakat és várkapitányaikat összefogó szövetség öt várral (Sümeg, Nagyvázsony, Csesznek, Szigliget és Várpalota), 2002. december 9-én, Sümegen alakult meg. A várkapitányok, valamint a várak tulajdonosi képviseletét ellátó – akkor még KVI.-nek nevezett – szervezet megyei vezetője együttesen az Alapító Okiratot kézjegyükkal látták el. A Veszprém Megyei Várak Főkapitánysága lett Magyarország legújabb kori történelmének első hazai város szövetsége, mely új távlatokat nyitott meg a sokáig elhagyatott és árválkodó váraink jelentőségének újbóli felismerésében és leginkább turisztikai hasznosításában. Az alakulást követően a szövetség két várral (Csobánc és Somló) bővült.” (Jászberényi, 2014, p. 297).

A sikerhez vezető egyéni módszerek

A sikerekhez hozzátartozik, hogy Papp Imre várkapitány a mindennapokban részt vesz a mind a szálloda, mind a vár, mind a mintagazdaság életében. Még lovagolni is megtanult azért, hogy ha esetlegesen be kell szállni valamelyik produkcióba, ő is részt tudjon venni.

Fontos számára a rend, a fegyelem, a tisztaság. Azt mondja, nagyon sok időbe és energiába telt, míg minden ilyen professzionális szinten működik. Amikor valaki belép

bármelyik egységébe, nagy figyelmet fordítanak arra, hogy mindig a vendég legyen a legfontosabb.

A medencékben termálvíz folyik, mert ott is prémium kategóriát akart képviselni. Korábban fia, Imre szeretne volna ezt az engedélyt megszerezni, ami akkor meg is történt és 1000 méterig fúrhattak. Fia halála után az iránta, a munkája és kérése iránti tiszteletből és szeretetből elkezdtek a munkálatokat. Az sem volt egyszerű, mert először a Covid járvány, később egy elromlott fűrófej szólt közbe, de jelenleg 600 méterig sikerült jutni és 34 fokos termálvíz csörgedezik most a medencékbe.

A várkapitány úr azt mondja, a személyes példamutatás nagyon fontos a célok elérésében. Jelmondata: elől menni és nem elfáradni.

Érdekes események, igaz történetek

Megkértem, meséljen pár érdekes eseményt, igaz történetet. (lásd igaz történetekről: Réthey Prikkel, 1991).

„Inkább az érdekes, mint a vicces kategóriába tartozik, hogy amikor nagyon zord időjárás volt, villámcsapások közepette két ló is elpusztult sajnos a várban. Sőt, feleségem, Krisztina autója is a villámlás áldozata lett.

Az is különleges magatartás, hogy képviselőként az első körben nagy többséggel voksoltak rám az emberek, de miután kezdett „jól menni a szekér”, a második ciklusban már nem választottak meg.”

Fia, ifj. Papp Imre munkássága és emléke

Fiáról, annak életéről és nemes lelkéről hosszasan mesélt. Beszámolt arról a sok feladatról, melyet utódja mindig alázattal és nagy motivációval látott el. Sokat tett a városért, a közösségekért, a városlakók kényelméért. Segítette az tanulókat és a felnőtt lakosokat egyaránt.

Felesége, Böjte Éva szerint is egy polihisztor volt, szinte mindenhez értett. Míg mások azidőtájt telefaxot vagy utazási katalógusokat használtak, ő már érezte, hogy a honlapé a jövő. Egy magyarországi szoftverüzemeltető, -fejlesztő cég ügyvezetője, Katona Zoltán is konstataulta, neki köszönheti a munkásságát. A szallas.hu - amely az ország egyik legnagyobb utazási weboldala, ahol szállásokat választhatnak az utazni

vagyók a cég széles kínálatából - üzemeltetője is nagyon hálás ifj. Papp Imrének, ők korábban együtt is dolgoztak, és elismerve munkásságát, elneveztek róla egy díjat. A díjátadó gálát mindig novemberben tartják, ifj. Papp Imre emlékdíj, melyet az év turisztikai példaképe vehet át.

Sokan tisztelték és szerették őt. A sümegi temetőben a kápolnával szemben található a sírja. Temetésekor a ravatalozó és a kápolna közötti részen végig koszorúk sokasága feküdt. (Sz. n., in Napló, 2015). A folyóiratcikkéről képet lásd: Mellékletek fájl, 19. számú melléklet.

A halála utáni esztendőben gyászévet tartottak. Egy évig kint volt a fekete zászló, nem ment a család nyaralni, külföldre, nem engedélyezett a várkapitány zenés rendezvényeket sem. Nem voltak Végvári Napok. Fontos volt a család számára, hogy megtiszteljék ifj. Papp Imrét ezzel. (Németh, in Napló, 2015.)

Napi szokások

Általában az emberek kíváncsiak a sikeres emberek napi rutinjára, így én is megkérdeztem, hogy telik a várkapitány egy átlagos napja?

A napot mindig vezetői villámértekezletekkel kezdi. Elmondása szerint a lovardában vagy vezeti az edzéseket vagy részt is vesz azokon. Egy héten egyszer a vár építési folyamatait is felügyeli, illetve a tanyát és a mintagazdaságot ellenőrzi. Amikor ideje engedi, a várcsárdában harmonikázik a kedves vendégeknek.

Kodály Zoltán szavait idézve: „Lehet élni zene nélkül is. A sivatagon át is vezet út. De mi (...) azt akarjuk, hogy az ember ne úgy járja végig élete útját, mintha sivatagon menne át, hanem virágos réteken.” <https://kronika.hu/cikk/mondd-meg-nekem-mit-dalolsz-megmondom-ki-vagy-13-1-idezet-kodaly-zoltantol/>. (2024. 08. 12.)

Elismerések, díjak

Papp Imre sümegi várkapitánynak három gyermeke, nyolc unokája és egy dédunokája született. Ezek a legnagyobb dicsőségei, ám ezenkívül számos díjjal is büszkélkedhet. A legsikeresebb magyar vállalkozások 2023. kiadványában (Nyomárkay, 2023) is szerepelt taval, mint egy sikeres, feltörekvő magyar intézmény vezetője

A díjak között megemlíti, hogy van egy felajánlásuk minden évben, az ifj. Papp Imre Várkapitány díj. (Sz. n. in Turizmus Trend, 2015).

„Ezt Imi és Évi alapította még 2013-ban, melynek köszönhetően az általános iskola felső tagozatos és a sümegi gimnázium kiválóságai év végén külön elismerésben részesülnek. Ez 15-20 nebuló évente. A pedagógusok tesznek javaslatot a diákokra, akik az évzáró ünnepségen egyenként százezer forint jutalomban részesülnek. Ezenfelül meghívjuk őket a szülőkkel együtt egy vacsorára, hogy megismerjük őket.”

A munkatársaik is részesülnek Várkapitány díjban. (TBZS in Napló, 2020).

Minden évben tíz részlegről tíz fő kiváló dolgozót hirdetnek. Ezt a karácsony előtti ünnepségen jutalmazzák. Az év szakmai példaképét. Fél havi fizetés és plusz 100.000 forint a jutalom. Mindig nagy örömmel várják a kollégák ezt a pillanatot.

A négyes és jeles általános iskolai tanulókról sem feledkeznek meg: 50 gyermeket utaztatnak egy egész napos, buszos osztálykirándulásra. (Sz.n.in Szabad Föld, 2014).

Mikor a várkapitány urat a legnagyobb sikeréről kérdeztem, a család összetartozását, összetartását említette meg. Hozzátette, hogy még az is sokat jelentett neki, amikor sikerült megrendezni, megszervezni a sümegi várjátékokat. Úgy, hogy akkoriban ehhez egyáltalán nem értettek. Ez kezdetben 200 fővel indult, és ebből lett az úgynevezett lovagi torna. Sajtóközlemények is jelentek meg a lovagi tornákról. Lásd bővebben: Kovács Erika in Napló, 2002. valamint Sámel in Zalai Hírlap, 1995.

Jövőbeni tervek

Első találkozásunkkor azt mondta Papp Imre, 35 év, egy korszak befejeződött. Megkérdeztem hát, mik a közeli és távoli jövőbeli tervei?

Válaszként a wellness részleg kibővítését és újraépítését jelölte meg. Új szaunavilágot szeretne kialakítani, szaunaszeánszokkal és különböző programokkal. Jakuzzit és napozóteraszt várpanorámával.

A várban pedig egy ferdeliftet szeretne létrehozni a mozgássérült és/vagy idős emberek részére.

Faültetést pedig már el is kezdett azon terve érdekében, hogy - akár a főúri területeken - párhuzamos fasort ültet, melyek között árnyékban önfeledten tudnak a vendégek lovaskocsikázni.

Interjú Bőjte Éva szállodaigazgatóval

A szálloda igazgatóasszonyát, Bőjte Évát arról kérdeztem, hogy a Papp család életének mely szakaszába csöppent eme vállalkozásba?

Elmondta, hogy ő már 14 éves kora óta ismerte - sajnos időközben elhunyt - későbbi férjét. Közös baráti társaságuk volt. Végignézhetette azt a folyamatos fejlődési pályát, melyen a vállalkozás futott.

Beszélt arról, hogy nagyon összetartó, összekovácsolt csapat ez, amelyben dolgoznak. A recepcióstól a rendezvényszervezőig, a lovasoktól a takarítónőig, pincérekig. Mikroközösségek, akik nagyon jól működnek együtt, szabadidejükben akár közösen kirándulnak is. Vannak párok, akik ezen munkahelyek valamelyikének köszönhetik kapcsolatukat és idővel gyermeküket is. Őket Kapitánygyerekeknek hívják. Juhász Erika (2003) így vélekedik a közösség összetartozásáról: „A közösségek értelmezésénél is jó alapot jelent a jelenlegi tanulmányhoz Hankiss Elemér definíciója (Hankiss 1987:64), amely szerint közösségnek az emberek olyan együttesét nevezhetjük, amelyet összeköt a közös érdek, a közös cél, a közös értékrend és ezek mentén a „mi” tudat.” (Juhász, 2003, p. 165.)

Nagyon sok teendőt lát el Éva, de állítása szerint már hozzáfejlődött, hozzáért ezekhez a feladatokhoz. Ez nem is munka, inkább életforma számára.

Aktuális programok, előadások, közösségek

Kíváncsi voltam az aktuális műsorokra: milyen új rendezvények, bemutatók vannak a szálloda kulturális életének repertoárjában.

Megtudtam, hogy nyáron, amikor ott jártam, a Végvári Napok, azon belül pedig a Demjén Ferenc szuperkoncert volt a legnagyobb projektük. A Végvári Napok rendezvényéről a Magyar Nemzet is írt. (Lásd bővebben: Muray, in Magyar Nemzet, 2003).

A Csárdakertben található új családi játszótéren kalandozhatnak a gyerekek, míg a Csárdában a szülők tudnak hűsölni esetlegesen egy pohár fröccsöt vagy kávékat kortyolgatva.

A Nemzeti Lovas Színház három előadása tekinthető meg az idei nyáron: Szilaj 2, Mátyás, az igazságos, Aladdin.

A Kisfaludy Várkertben gyerekprogramok várják a csemetéket: csillámtetoválás, bingó, koktéljáték.

Lovagi torna bemutatók nyáron négyszer vannak hetente, melyek a Lovagi Arénában 19:30-tól kerülnek megrendezésre, a rendkívül meleg időjárás miatt. A nyári időszakon kívül ezen rendezvények heti kétszer, szerdán és szombaton 16 órától láthatók a Történelmi Rendezvénycsarnokban.

A 90-es évek elejétől indultak és váltak mindennapos látványossággá a lovagi tornák, amelyek évről évre egyre több vendéget vonzanak. A produkció folyamatosan fejlődik, mindig van valami újdonság, a nézők több alkalommal vissza is térnek. A műsorhoz az ötleteket történelmi filmekből lesik el. Emellett a vezetőség szakmai kirándulásokat szervez, így jutottak már el spanyol és francia középkori parkokba vagy akár Németország egyik hatalmas arénájába. Efféle műsorokból inspirálódnak, hogy később el tudják kápráztatni a közönséget. A tűzre építő effektek nagyon kedveltek. Szükséges megújulni. Kell a változás szereplőknek és nézőknek egyaránt.

Szabó Gábor, alias Trombi parancsnokhelyettes, ceremóniamester visszaemlékezett a kezdetekre, illetve hosszasan és részletesen mesélt a lovagi torna létrejöttéről, feladatairól, szakmaiságáról. Önéletrajz Szabó Gábor - Trombi <https://sumegvar.hu/rendhagyo-oneletrajz-szabo-gabor-trombival> (2024. 07. 28.)

A várkapitány minden évben, szezonzáró nyílt nap keretein belül Sümeg város, Tapolca, valamint a kistérség lakosságát meghívja egy délutántól estig tartó programkavalkádra, melynek a lovasbemutató is része. A programokon való részvétel lakcímkártya felmutatása ellenében ingyenes.

A várban meghatározott időpontokban az alábbi programok láthatók: kecskefejes, solymászbemutató, tömlőctúra, bábelőadás, íjászbemutató, déli harangszó, felvonóhíd leengedése- és felvonása. (Sajtmegjelenés: Tisler, in Napló, 2016.)

A szálloda minden héten más és más különleges programajánlással rukkol elő. Ezek között szerepel lovaskocsikázás (Sz. n., in Heti Turizmus, 1999), várséta idegenvezetéssel, gyerekeknek kézműves foglalkozások, divatbemutató. Ezen felül zongoraművészek, néptáncosok, könnyűzenei fellépők – mint például Szabó Ádám,

Miller Zoltán – minikoncertjei színesítik a palettát. Koktélaakciók, minidiszkó és jelmezkölcsonzés is szerepel a kínálatban.

A szállóvendégek a szállodában lévő televíziót bekapcsolva a szálloda rövid történetét nézhetik meg, melyben a Pamkutya formáció is szerepel. Amikor a páros megkereste a Papp családot, hogy szeretnének ott forgatni, nagy örömmel fogadták ezt. Mindig nyitottak a megszokottól eltérő dolgokra.

2024. október 12-én, szombaton a Kossuth Rádió Országjáró című műsora a Csárdakertből jelentkezett. Egy öt órás élő közvetítést tartottak, melyben Magyarország vidéki értékeit, Sümeg történelmét, kulturális és gasztronómiai kincseit, a helyi közösségeket mutatták be. A művészek tehetségét is előtérbe helyezték. A sümegi várban és a Kisfaludy Várkertben is beszélgettek a vár és a várbirtok történelméről. Említést tettek a színes lovagkori programokról és számtalan történelmi látnivalóról, érdekességről. Az adás az alábbi elérhetőségen hallgatható meg: <https://bit.ly/KossuthR%C3%A1di%C3%B3-Orsz%C3%A1gj%C3%A1r%C3%B3-S%C3%BCmeg> (2024. 10.14.)

Rónai Egon 2024. október 21-én 15 órakor a Spirit FM Kalandozás Sümegen, Vendégváró című műsorában Oszkai Réka, a Kisfaludy Sándor Művelődési Központ és Könyvtár igazgatója, Szokoliné Kocsis Mária, a Püspöki Palota létesítményvezetője és Egly Márk, a Balaton-felvidéki borvidék új elnöke mellett Papp Imre sümegi várkapitányt is kérdezte a vár és a szálloda életéről a régmúltban és napjainkban. https://www.youtube.com/watch?v=wiOwShcvcsI&ab_channel=SpiritFM (2024. 10. 24.)

Interjú Végh László polgármesterrel

Sümeg Város polgármesterét is megkértem, meséljen Papp Imre munkásságáról, illetve, hogy mindez hogyan hatott Sümeg városára, a város kulturális életére és anyagi helyzetére?

A polgármester úr elmondta, hogy a Papp család munkássága rendkívül nagy hatást fejtett ki a város idegenforgalmára, életére, kultúrájára. A család minden erejével a vár újraépítésén és újrateremtésén dolgozott, és a megszállott munkájuknak meglett a gyümölcse. Papp Imre érdeme, hogy mindig össze tudta fogni a családot és a csaknem 200 alkalmazottat is. Az önkormányzat sokat profitált a család vállalkozásából az adóbevételeken kívül az idegenforgalom fellendülésével is. Számtalan jótékonykodással is segíti a várost és lakosait.

Papp Imre már három éve idegenforgalmi tanácsnoka a polgármesternek. A jövőre nézve is vannak közös terveik. Azt mondta: „Imrének csak köszönet jár Sümeg részéről!”

Interjú Dr. Kovács Zoltán országgyűlési képviselővel, a Papp család barátjával

Dr. Kovács Zoltánt, mint a vállalkozáson és a családon kívül állót, de barátot kérdeztem, milyen közösségi - vagy akár személyes - élmény jut eszébe Papp Imre neve hallatán?

Azt mondta, évek óta remek kapcsolatban vannak. A rendszerváltás óta ismeri Pappékát. Szerinte Sümeg turisztikai fellendülésében elvülhetetlen érdemei vannak ennek a családnak. Felújították a várat, programokat szerveztek, szállodát építettek.

„Régóta kiváló kapcsolatban vagyunk. Voltam vendég a szállodában, esemény kapcsán is. Mindig rendkívül barátságosan fogadtak. Sőt, oklevelet is kaptam tőlük, 2021 tájékán. Az látszik, hogy összetartó család, és a saját munkaerejüket rendkívüli erőfeszítéssel teszik bele a mindenkori feladatba. A fiukkal is kifejezetten jó viszonyban voltam, nagy trauma volt mindenki számára, hogy ő ilyen fiatalon elhunyt.”

Megemlítette, hogy a közlekedés javításában kérte Papp Imre Dr. Kovács Zoltán segítségét, a szálloda körüli körforgalom kialakításában. Mindenképpen balesetmentes környezetet akart kialakítani.

ÖSSZEGZÉS

Dolgozatom első részében a sümegi vár és Sümeg városának rövid bemutatása után az interjú módszer segítségével igyekeztem a legárnyaltabban prezentálni Papp Imre életútját, felejthetetlen munkásságát. A kezdeti nehézségeket, a hatalommal, a pénztelenséggel és a nehéz feladatokkal való megküzdést ugyanúgy prezentáltam, mint az elismerések, díjak és győzelmek sokaságát. Fájó, kellemes és kevésbé vonzó részletekben is kutakodtam a sikerhez vezető út történetében.

A sümegi vár kapcsán Vigh Tímea nemzeti kapcsolatok és jelenkori történeoszt kérdeztem, aki részt vesz a NEP-ben, - Nemzeti Emlékezetpedagógiai Program, melyet a Nemzeti Örökség Intézete indított 2022-ben - valamint a sümegi vár nemzeti történelmi emlékhellyé nyilvánításának ügyében is tevékenykedik.

Feltártam a közösségfejlesztés és a kulturális élet kiépítésének részleteit, a hatalmas birodalmán belüli területek felelőseinek kérdését. Itt nemcsak közösségek, barátságok, házasságok is kötődtek. Az elbeszélések alapján a pápai Jókai Mór Városi Könyvtárban találtam a folyóiratok között az eseményekre vonatkozó számos forrásanyagot. A gyorsabb megtekintés érdekében az újságcikkek webes (arcanum) elérhetőségét is megadtam, melyek a téma hivatkozásainál, rákattintva érhetők el.

Néhai fia érdemeiről és dicső tetteiről is megemlékeztünk. Kérdeztem a várkapitány urat a napi szokásairól, de természetesen a jövőbeni terveit is kíváncsian hallgattam. Míg diplomaszakdolgozatom írása folyamán Papp Imre úrtól részletes információkat kértem, a szálloda igazgatójával, szállodai dolgozókkal – melyek között volt front office manager, recepcióvezető, étterem igazgató - a város polgármesterével és országgyűlési képviselővel, a család barátjával is készítettem interjút. Fontos volt, hogy a fent említett interjúalanyok és az ide látogató vendégek véleményét és visszajelzéseit is közzé tegyem diplomamunkám soraiban, hogy ezáltal több oldalról is hű képet tudjak adni a személyekről és vállalkozásokról, vállalásaikról. A szállodai dolgozók válaszainak konklúziójaként elmondható, hogy nemcsak munkahelyteremtőként, emberségből is jelesre vizsgázott Papp várkapitány úr. A szállodai dolgozókkal készített interjúkat – a nagy terjedelemre való tekintettel – a Mellékletek fájlban, a 5. számú melléklet alatt közlöm.

Az alkalmazottak azontúl, hogy többféle ismeretre tettek szert, melyet munkájuk során kamatoztathatnak, vezetőjük a nehéz – akár családi – helyzetekben is melléjük áll.

Ezentúl a csapat összetartozása akkor is megmutatkozik, mikor egyik kollégájuk kórházba kerül és a ház körüli teendőkben a segítségére sietnek.

1. táblázat

Szállodai dolgozók nyilatkozatai a vendégek véleménye alapján

<i>Interjúalany</i>	<i>Amit a vendégek a legjobban szeretnek</i>	<i>Amit a vendégek a legkevésbé szeretnek</i>
Csapó Katalin (igazgatóhelyettes)	Személyzet, lovagi torna, finom ételek, természet közelsége, programok	Wellness részleg csinosításának szükségessége
Papp Regina (felszolgáló)	Személyzet, kedvesség, segítőkészség	Nincs jelentős negatívum
Hován Tímea (felszolgáló)	Személyzet, kedvesség, segítőkészség	Kevés a negatívum, inkább pozitív visszajelzések
Valkóczy Gábor (recepció)	Konyha, középkori lakomák, lovagi torna, vár, wellness	Nincs kardinális panasz
Gergelyffy Veronika (teremfőnök)	Személyzet állandósága, pozitív hozzáállás, ételek	Wellness, hidegebb víz
Polgár József (étteremigazgató)	Ételek, személyzet kedvessége, családi légkör	Nincs komoly kritika, csak építő jellegű visszajelzések
Kovácsné Nagy Marietta (értékesítési vezető)	Konyha, mintagazdaság termékei, lovagi torna, Sümegi Vár	Wellness részleg mérete lehetne nagyobb

Fenti táblázat összefoglalja a hotel alkalmazottak válaszait arról, mit szeretnek a vendégek leginkább és legkevésbé a szállodában.

A munkavállalók egybehangzó véleménye, hogy a vendégek elsősorban a szálloda konyháját imádják. Én is kóstoltam mind a szálloda, mind a várcsárda éttermének kínálatát, igazi ízkavalkád, friss alapanyagokból. A várcsárdáról lásd bővebben: Szabó in Örökség, 2006, p. 48.

A szállodai dolgozóknak az alábbi kérdéseket tettem fel:

- Mióta alkalmazottja ön a szállodának?
- Kérem, jellemezze a munkakörét, mi a feladata, és mi az, amiért szeret itt dolgozni?
- Ön szerint miért szeretnek idelátogatni a pihenni vágyók?
- Sok visszatérő vendégük van?
- Mi az, amit a legjobban szeretnek a vendégek itt a szállodában, és mi az, amit legkevésbé?
- Az interjúalany egyéb gondolatai?

Ezen interjúk jól tükrözik a szálloda erős csapatszellemét, a családias környezetet, és a vendégek iránti elkötelezettséget, amely hosszú távon is biztosítja a szálloda sikerét. Nistor (2010) szerint a bensőséges kapcsolati közösségben a tagok valamilyen közös eszméhez vagy akár világnézethez kapcsolódnak és ez jelenti számukra az összetartó erőt.

A településfejlesztési miniszter köszöntő, köszönő beszédéből is idéztem, láttatva, hogy oly sokunknak példaértékű ez a fáradozás a vár és környéke életben tartásáért.

Dr. Erdei János is említést tesz könyvében Papp Imre munkásságáról:

„Akikre folyamatosan vagy időszakosan felnéztem

Papp Imre, a sümegi várkapitány Pannonia-korszakomban kollégám volt. A Volga szálloda műszaki vezetőjeként álmodott egy nagyot, és 99 évre kibérelte a Sümegi Várat, amit már csak a Veszprémi Püspökség imádsága tartott egyben. Egyszerűen bámulatos az, amit ott teremtett saját és családtagjai kitartásával, ügyességével, rátermettségével. Hiába mondtam neki, nem nagyon hitte el: valójában az ország első igazi történelmi élményparkját létesítette és működteti. Nagy elismeréssel tekintek életművére.” (Erdei, 2017, p. 9).

Több író is megihletett a sümegi vár látványa, melyet műveikben ki is emelnek:

„»Himfy szerelme« költőjének örök nyugvóhelyét, s a sír mellett állva rajzoltuk le a sümegi várromot is” (Hansági, 2022, p. 3).

„Sümegi ének: Ódesapámat Sümegre helyezték át [...] püspöki palota és mindenekelőtt a sümegi vár egy életre beivódott a lelkembe [...]” (Miller, 2020, p. 12).

Amikor eldöntöttem, hogy erről a témáról, erről a sikertörténetről készítek egy tanulmányt, még nem sejtettem, mennyi mindent ad nekem ez az időszak, amíg belevetem magam a sümegi vár rekonstrukciójának történetébe, a család heroikus küzdelmébe, egy emberközeli, rendkívüli figyelmet mutató, minden embert megbecsülő férfi életútjába. Papp Imre felvállalt egy társadalmi missziót, hogy a sümegi vár helyreállításának megvalósításával olyan nemzeti értéket tesz a magyar nép asztalára, mely a nemzet fennmaradásáért, a történelmi magyarság összetartozásáért tett erőfeszítés. Ez az ember nemcsak közösségeket teremtett, munkahelyeket biztosított a nem túl stabil lábakon álló társadalmi helyzetben, hanem próbál azonosulni is ezekkel az emberekkel, kicsikkel és nagyokkal, a problémáikkal, életük küzdelmes pillanataival egyaránt. Megismerhettem egy olyan családot, ahol az összetartozás, az összetartás, az alázat, a tisztelet, a perspektíva mind-mind természetes velejárója az életüknek. Eme család állandó motivációja: egynek semmi sem nehéz, sokaknak semmi sem lehetetlen. Mindenképpen személyesen akartam megkérdezni az interjúalanyokat, mert fontos a testbeszéd, a hangsúly, a szemük csillogása vagy szomorúsága, miközben beszélgetünk. Mind a családtagok, mind a dolgozók személyével kapcsolatban elmondhatom, hogy úgy éreztem, mindenki őszintén tárta fel lelkének ezen darabját. Több interjúalany is meghatódott válaszáds közben, és volt, amikor én könnyeztem a történetek konstatálásakor.

Ez a munka, ez a tanulmány nem csak történelmileg és egyetemi szempontból volt nagy tanulás számomra, hanem emocionálisan is. Sokat kaptam lelkileg és szellemileg egyaránt. Kutathattam egy olyan életút magasságában és mélységében, amely - bár kívülről csak ragyogásként látszik - belül néha a poklok poklát jelentette nekik. Van remény felállni, van remény fejlődni, kitartással és alázattal van remény nagyot alkotni. Papp Imre elérte, hogy a sümegi vár neve összeforrjon az övével.

„Hass, alkoss, gyarapíts és a haza fényre derül.” Kölcsey Ferenc Huszt-ban említett szavait Papp Imre komolyan vette és megvalósította. Hatott, alkotott, gyarapított és a sümegi vár, Sümeg városa, a haza, a magyar nép fényre derült. Azóta is fényárban pompázik. Mára egyenlőségjelet húzhatunk a sümegi vár és Papp Imre neve között. Papp Imre maga a sümegi vár. Az “egynek semmi sem nehéz, sokaknak semmi sem lehetetlen” jelmondatot követve, időt és energiát nem sajnálva, fáradhatatlanul építette ki családját és kollégái segítségével azt a csodakomplexumot, melyben a kultúrára- és/vagy gasztronómiára éhes publikum úgy érezheti, hazatért. Itt megpihenhet az egyén teste, lelke, szelleme egyaránt. Papp Imre megragadta a közösségfejlesztés több lehetőségét is: munkahelyi közösségeket, lovas csoportokat, várban dolgozó művészek csapatát teremtette meg, fejlesztette tökélyre.

Górcső alá tette, a Balaton térségében működő gazdasági egységek, civil szereplők, valamint a lakosság és önkormányzatok együttes munkájával, közös gondolkodásával hogyan fejlődhet tovább a Balaton és térsége. Milyen nehézségekkel és lehetőségekkel nézhet szembe, mint családi vállalkozás? Milyen módon vehet részt a helyi közösségek támogatásában, milyen szerepet tölthet be a regionális fejlesztésben, vagyis milyen társadalmi felelősségvállalási tevékenységeket végezhet? Napjainkban például aszfalt- és járdafelújítás, valamint belvárosi homlokzatfelújítási projekt is zajlik.

A Mellékletek elnevezésű fájlban fotókkal, dokumentumokkal, újságcikkkel, a készített interjúk teljes tartalmával támasztom alá kutatásomat.

Idéztem sorokat a Mellékletek fájl 17. számú mellékletében a korábban itt üdülő vendégek tollából, akik így tudatták a jövőben ide látogató, érdeklődő közönséggel, jó ide betérni.

A Hotel Kapitányban, a várban és a várbirtok körüli - dolgozatomban szereplő - képeket mind magam készítettem. A fotókon szereplő kisfiú az én Gyermeke, mert fontosnak tartottam, hogy azt a tudást, hagyományörzést, kultúrát és ismeretanyagot, amit diplomamunkám megírása során szereztem, továbbadjam neki is. A történeteket elmesélve azt rajta keresztül is megismertessem a jövő nemzedékével, hisz ez az életút követendő példa lehet. a fiatalabb korosztály számára is, hogy lehet céltudatosan, alázatos munkával, kitartással országos értéket teremteni.

Az általam készített interjúkból is visszatükröződik és megállapítható, hogy Papp Imre szinte a nulláról építette újra a sümegi vár kultúráját, kulturális életét. Ez egy

országos értékke, fontos turisztikai célponttá vált napjainkban. Mintaként szolgál mindannyiunk számára, akár ötleteket is meríthetünk belőle. Papp Imre jó érzékkel vette észre, hogy családtagjait mely részlegekbe tudja bevonni, ki melyik területet gondozza, ezáltal a lehetőleg könnyebben segítve a családi vállalkozást. Nem csak anyagilag, de emocionálisan és szakértelemmel felvértezve is segítette a család szinte minden tagját. Sokan joggal említik példaképként. Számomra is példaértékű változatos és sokrétű munkássága. Örömmre szolgált az általa megosztott emlékdarabok, helyszínek és események alapján megismerni egy olyan igaz történetet, egy olyan élménytörténetet, mely akár kordokumentumként is szolgálhat, történeti ismereteket is nyújthat az utókornak. Ki kell emelni a várkapitány kultúráközvetítő szerepét is, hiszen életútja, foglalkozása lehetőséget ad az emberiségnek arra, hogy egy Magyarországon méltán fontos régió dicső kincseit megismerhesse. Gazdag életpályája, személyes élményei, tapasztalatai színesítik, és végig érezhető, hogy neki ez nem csak foglalkozása, de hobbija, mondhatni az élete is egyben. A természet- és emberszereteten túl testi ügyessége, előadói képessége, megnyerő modora és barátságossága hamar elbűvöli a távolról jövőket is, hisz mindenkit tárt ajtóval, nyitott szívvel fogad.

Megtisztelő volt számomra, hogy családi fényképeket, féltett dokumentumokat is elém tártak. A kitüntetések - mint például a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje vagy akár a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje - melyet kapott, maximálisan kiérdemelt elismerése munkásságának. Örömmre szolgált, hogy megismerhettem a családot, betekintést nyerhettem egy olyan miliőbe, ahol nem csak az anyagiak, hanem az érzelmek, a szeretet és az összetartozás is nagy kincs. Publilius Syrus (é. n.) latin aforizmaköltő (Kr. e. 85. – Kr. e. 43.). azt mondja: “Mindenkinek tud jó kapitány lenni, ha csendes a tenger.” Papp Imre megmutatta, milyen az, mikor viszontagságok között, viharos vizeken kell evezni. Ilyen körülmények között is helytállt.

Interjúalanyok

Böjte Éva szállodaigazgató, Papp Imre menyje, néhai fia felesége

Csapó Katalin igazgatóhelyettes, front office manager, recepcióvezető

Gergelyffy Veronika teremfőnök

Hován Tímea felszolgáló

Kovács Zoltán, Dr. országgyűlési képviselő

Kovácsné Nagy Marietta értékesítési vezető

Papp Imre sümegi várkapitány

Papp Regina szállodai dolgozó

Polgár József étteremigazgató

Valkóczy Gábor recepcióvezető

Végh László Sümeg város polgármestere

Vigh Tímea szakmai vártúra vezető

Irodalom

Szakirodalom:

- Buzás, G. (2023). *A sümegi vár története*. Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft.
- Csorba, Cs. (1997). *Regélő váraink*. Magyar Könyvklub.
- Erdei, J. (2017). *Somlói galuskás gulyásleves*. Akadémiai Kiadó.
- Fucskár, Á. & Fucskár, J. A. (2015). *Várak Magyarországon*. Alexandra Kiadó.
- Hankiss, E. (1985). *Diagnózisok*. Magvető Kiadó.
- Hansági, Á. (2022). *Irodalmi kommunikáció és műfajiság*. Akadémiai Kiadó.
- Högyész, L. Dr. (1989). *Sümeg évszázadai*. Eötvös Károly Megyei Könyvtár.
- Jászberényi, M. (2014). *A kulturális turizmus sokszínűsége*. Akadémiai Kiadó.
- Juhász, E. (2003). *A közösségfejlesztés történetének vázlata*. In: Dr. Éles Csaba (szerk.): *Nézőpontok és láttelepek*. Acta Andragogiae et Culturae sorozat. Debreceni Egyetemi Kiadó.
- Kocsis, N. (2022). *Bakancslista - Kastélyok, várak, kúriák (Titkok, tárgyak, történetek)*. Scolar Kiadó.
- Lanczendorfer, Zs. (2007). *Mindent Apámról*. Akadémiai Kiadó.
- Miller, L. (2020). *Az operaművészet szolgálatában – Álarcok*. Nap Kiadó.
- Nagy, L. (1961). *A Bocskai szabadságharc katonai története*. Akadémiai Kiadó.
- Nistor, L. (2010). *Közösségfejlesztés. Bevezető fogalmak, módszerek, alkalmazások*. Kolozsvári Egyetemi Kiadó.
- Nyomárkay, K. (2023). *A legsikeresebb magyar vállalkozások*. Alinea Kiadó.
- Ortutay, Gy. (1981). *A nép művészete*. Gondolat Kiadó.
- Puczkó, L. & Rátz, T. (2017). *Az attrakciótól az élményig. A látogatómenedzsment módszerei*. Akadémiai Kiadó.
- Réthey Prikkel, M. (1991). *Az igaztörténet (folklor és etnográfia 58)*. Debrecen.

Brednich, R. W. (1982). *Az életrajzi módszer alkalmazása a néprajzi anyaggyűjtésben*. MTA Néprajzi Kutatócsoport.

Tóth, J. Dr. (2014). *A Kárpát-medence örökségturisztikai atlasza. I. kötet, Épített örökség*. Talma Kiadó.

Személyes archívum:

Kovács Zoltán, Dr. családi archívumából (2021. 02. 04., 2021. 03. 13.)

Navracsics, T. (2023). *A keleti szárny átadó ünnepségének - köszöntő beszéde*, részlet, kézirat.

Papp Imre családi archívumából fotók.

Folyóirat forrás:

Koppány, A. (2022.). A Sümeg vár építés-, átépítés-, pusztulás- és helyreállítás története és a Nemzeti Várprogram keretében megvalósított rekonstrukciós helyreállítása. *Műemlékvédelem*, 66(6).

Kovács, E. (2002. június 25.). Új turisztikai látványosság Sümegen. *Napló*, 58(146), 126–150.

Miklósi S. Cs. (2005). "Hegyen való erős ház": Sümeg vára. *Szalon*, 9(4).

Muray, G. (2003a, május 17.). Kortárs várurak. *Magyar Nemzet*, 66(114), 101–126.

Muray, G. (2003b, augusztus 6.). Végvári Napok Sümegen. *Magyar Nemzet*, 66(182), 178–202.

N. sz. (1999. május 6.). Mai várkapitányok. *Heti Turizmus*, 2(18), 1–52.

N. sz. (2014. március 21.). Osztálykirándulások. *Szabad Föld*, 70(12), 1–26.

N. sz. (2015. december 11.). Ifj. Papp Imre. *Napló*, 71(290), 281–305.

N. sz. (2016. december 1.). Átadták az Év Szállása verseny díjait. *Turizmus Trend*, 3–12.

Nagy, P. J. (1989. július 12.). Új várkapitány Sümegen. *Veszprém megyei Napló*, 6.

Nagy, Z. (2006). Várcsárda. *Örökség*, 10(3), 1–12.

Németh, F. B. (2015. december 8.). Ifj. Papp Imre. *Napló*, 71(287), 281–305.

Penk, T. (2017. január 23.). Kitüntetések. *Napló*, 73(19), 1–26.

- RZSU. (2019. július 8.). Hotel kapitány. *Napló*, 75(156), 150–176.
- S.P. (1992. augusztus 1.). Fogathajtás. *Magyar Nemzet*, 55(181), 181–205.
- Sámel. (1995. szeptember 26.). Terjed a végvári „harc”. *Zalai Hírlap*, 51(226), 205–230.
- Sz. n. (2004. május 20.). Kocsi- és fegyvermúzeum. *Magyar Demokrata*, 8(20), 13–25.
- Sz. n. (2006. június 29.). Hotel kapitány. *Magyar Demokrata*, 10(26), 14–26.
- Sz. n. (2014. március 21.). Mintagazdaság. *Szabad Föld*, 70(12), 1–26.
- Sz. n. (2014. március 21.). Várjátékok. *Szabad Föld*, 70(12), 1–26.
- Sz. n. (2014. május 6.). Időutazás a várnál. *Napló*, 70(104), 101–126.
- Szederkényi, É. (2003. augusztus 15.). Lovagok, küzdelmek, lakomák. *Heti Válasz*, 3(33), 27–39.
- TBZS. (2020. június 29.). Jutalmat adtak át a ballagó diákoknak. *Napló*, 76(150), 127–151.
- Tisler, A. (2016. augusztus 28.). Íjával tisztelik az ősök emléke előtt. *Napló*, 72(32), 179–204. Vasárnapi Napló.
- Varga, A. (2014. június 21.). A vár birtokbavétele. *Magyar Nemzet*, 77(167), 149–176.

Internetes forrás:

Arcanum. *Karusszel jelentése*. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/k-F287B/karusszel-F29C6/> (2024. 09. 12.)

Citatum. *Thomas Carlyle idézet*. <https://citatum.hu/idezet/14794> (2024. 08. 12.)

Hotel Kapitány Wellness. *Fényképek a szálloda programjairól*. Facebook. <https://www.facebook.com/hotelkapitany> (2024. 09. 22.)

Hotel Kapitány Wellness. *Fénykép a szálloda dolgozóiról*. Facebook. <https://www.facebook.com/hotelkapitany> (2024. 09. 25)

Hotel Kapitány Wellness. *Fényképek a mintagazdaságról*. <https://hotelkapitany.hu/varkapitany-mintagazdasag> (2024. 09. 26.)

Jeles személyek. *Kodály Zoltán idézet.* <https://digit.kjmk.hu/jeles-szemelyek/> (2024. 08. 12.)

Kovács Zoltán, Dr. hivatalos oldala. *Fénykép Papp Imréről és Dr. Kovács Zoltánról* Facebook. <https://www.facebook.com/kovacsoltan.fidesz> (2024. 08. 01.)

Kronika. *Mondd meg nekem, mit dalolsz, megmondom ki vagy.* <https://kronika.hu/cikk/mondd-meg-nekem-mit-dalolsz-megmondom-ki-vagy-13-1-idezet-kodaly-zoltantol/> (2024. 08. 12.)

Nori. *Elindult a Nemzeti Emlékezetpedagógiai Program.* <https://intezet.nori.gov.hu/news/elindult-a-nemzeti-emlekezetpedagogiai-program/> (2024. 07. 28.)

Programturizmus. *Kocsimúzeum története.* <https://www.programturizmus.hu/ajanlat-kocsimuzeum-sumeg.html> (2024. 09. 12.)

Szallas.hu. *Szallas.hu.* <https://szallas.hu/> (2024. 07. 31.)

Trombi *Önéletrajz Szabó Gábor - Trombi* (2024. 07. 28.) <https://sumegvar.hu/rendhagyoneletrajz-szabo-gabor-trombival>

Rádió adás internetes forrása:

Kossuth Rádió Országjáró műsora:

<https://bit.ly/KossuthR%C3%A1di%C3%B3-Orsz%C3%A1gi%C3%A1r%C3%B3-S%C3%BCmeg> (2024. 10.14.)

Spirit FM. Kalandozás Sümegen. Vendégváró. Rónai Egon műsora:

https://www.youtube.com/watch?v=wiOwShcvcsI&ab_channel=SpiritFM (2024. 10. 24.)

Táblázatjegyzék:

1. táblázat: Szállodai dolgozók nyilatkozatai a vendégek véleménye alapján. Készítette:

Bordignon-Binecz Márta. (2024. 09. 08.)

Plágium nyilatkozat

Bordignon-Binecz Márta (NUJBVO) Kulturális mediáció MA szakos hallgató kijelentem, hogy jelen, Közösségfejlesztés lehetőségei egy életút tükrében – Papp Imre, sümegi várkapitány sikertörténete című TDK dolgozat kidolgozása a saját munkám, abban csak a megjelölt forrásokat és a megjelölt mértékben használtam fel, az idézés szabályainak megfelelően, a hivatkozások pontos megjelölésével.